

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 68 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Opkomende landen in Sub-Sahara Afrika

1 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:

- De olie wordt gewonnen door buitenlandse bedrijven, het grootste deel van de winst gaat naar deze bedrijven.
- Door corruptie / het ontbreken van 'good governance' komt het geld dat wel verdiend wordt aan de oliewinning niet ten goede aan de bevolking.
- De beter betaalde banen gaan vooral naar buitenlandse werknemers.
- Oliewinning kan leiden tot conflicten tussen bevolkingsgroepen.

per juiste oorzaak 1

2 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Uit de atlas (kaart 166B (52e druk: 150B)) blijkt dat bijvoorbeeld de Dem. Rep. Kongo/Zimbabwe/Niger/Guinee wel delfstoffen heeft 1
 - terwijl de economie van dat land zich niet goed ontwikkelt (bron 1) 1
- of
- Uit de atlas (kaart 166B (52e druk: 150B)) blijkt dat bijvoorbeeld Mali/Burkina Faso/Ethiopië geen delfstoffen bezit 1
 - terwijl het wel een groeiende economie heeft (bron 1) 1

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- De stijging van de welvaart / de snelle economische groei in de semi-periferie/Azië leidt tot een toenemende vraag naar grondstoffen/landbouwproducten 1
- waardoor de prijzen van grondstoffen/landbouwproducten stijgen (en daarvan profiteren de Afrikaanse landen die veel van deze producten exporteren) / waardoor geïnvesteerd wordt in Afrikaanse landen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 3

- Zuid-Afrika 1
- Voorbeelden van juiste gevolgen zijn: 2
 - Er vindt (arbeids)migratie plaats van de omliggende landen naar Zuid-Afrika.
 - De omliggende landen exporteren grondstoffen naar Zuid-Afrika.
 - Zuid-Afrika neemt politiek een leidende positie in binnen de regio Sub-Sahara Afrika.

Opmerking

Per juist gevolg 1 scorepunt toekennen.

Opgave 2 – De renaissance van Harlem

5 maximumscore 2

De juiste volgorde is: b - c - e - a - d

Opmerking

Als door het weglaten van één foutief geplaatste letter een verder foutloze reeks ontstaat, mag 1 scorepunt worden toegekend.

6 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste kenmerken zijn:

- de gunstige ligging ten opzichte van het stadscentrum/CBD (bron 2)
- de ligging ten opzichte van Central Park (bron 2)
- de fraaie architectuur in Harlem (bron 3)

per juist kenmerk 1

7 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste beschrijving is:

- Projectontwikkelaars laten huizen opknappen / nieuwe luxe appartementen bouwen in de wijk en verkopen/verhuren deze daarna voor veel geld 1
- Er worden bewoners aangetrokken die (veel) rijker zijn dan de oorspronkelijke bewoners 1
- waardoor er meer/luxere voorzieningen in de wijk komen dan voorheen 1

Aarde

Opgave 3 – Aardbevingen in Haïti en Chili

8 maximumscore 2

- Haïti: de aardbeving ontstond als gevolg van een plaatbeweging langs een transforme breuk / platen die langs elkaar bewegen 1
- Chili: de aardbeving ontstond als gevolg van een convergente plaatbeweging / subductie 1

9 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- bij Chili subductie plaatsvindt 1
- waarbij relatief licht materiaal in de mantel smelt / waarbij veel gasvorming ontstaat 1

10 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste oorzaken zijn:

- De aardbevingshaard bij Haïti lag minder diep dan die bij Chili.
- Het epicentrum van de aardbeving bij Haïti lag dichtbij dichtbevolkt gebied, terwijl het epicentrum van de aardbeving in Chili in zee lag / wat verder van dichtbevolkt gebied lag.
- Verschillen in hazard management tussen de twee landen (of voorbeelden daarvan).

per juiste oorzaak 1

11 maximumscore 3

- Uit de beschrijving moet blijken dat naar het westen toe de aardbevingshaarden steeds dieper liggen 1

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- De onderschuivende plaat duikt steeds dieper (naar het westen) weg (oorzaak) 1
- waardoor op steeds grotere diepte contact wordt gemaakt met het bovenliggende materiaal (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – De rivieren Rhône en Niger, een vergelijking

12 maximumscore 2

- De Rhône is een gemengde rivier / ontvangt zowel smeltwater als neerslagwater, de Niger is een regenrivier / ontvangt alleen neerslagwater 1
- De Rhône stroomt voornamelijk door een gebied met een gematigd maritiem klimaat / een zeeklimaat / een C-klimaat, terwijl de Niger voornamelijk door een gebied met een savanneklimaat / een A-klimaat stroomt 1

13 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- de gordel van lage drukgebieden / de ITCZ een periode van het jaar boven (een deel van) het stroomgebied van de Niger ligt, en een andere periode niet / de aanlandige moessonwinden een periode van het jaar richting het stroomgebied van de Niger waaien, en een andere periode niet (oorzaak) 1
- waardoor er een periode in het jaar is met veel neerslag in het stroomgebied van de Niger en een periode met weinig neerslag (gevolg) 1

14 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat de omvang van de deltamonding bepaald wordt door

- de aanvoer van sediment door de rivier en 1
- de mate van erosie door de zee (als gevolg van golfwerking/getijdewerking) 1

15 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste politieke oorzaken zijn:

- Het stroomgebied van de Niger beslaat meer landen dan dat van de Rhône, samenwerking is dus moeilijker.
- De Niger stroomt, in tegenstelling tot de Rhône, door politiek instabiele landen/gebieden (bijvoorbeeld landen met zwakke regeringen en/of conflictgebieden).

per juiste oorzaak 1

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Zuidoost-Azië, ‘een regio tussen’

16 maximumscore 3

- Voorbeelden van een juiste beschrijving van de **economische** overgang zijn: 1
 - Veel landen in Zuidoost-Azië verschuiven van periferie richting semi-periferie of centrum.
 - Het zwaartepunt van de economie van veel landen in Zuidoost-Azië verschuift van de primaire sector naar de secundaire/tertiaire sector.
- Een voorbeeld van een juiste beschrijving van de **politieke** overgang is: 1
 - Veel landen in Zuidoost-Azië maken een overgang mee van een min of meer dictatoriaal bestuur naar een meer democratisch bestuur.
- Een voorbeeld van een juiste beschrijving van de **demografische** overgang is: 1
 - De meeste landen van Zuidoost-Azië verkeren in de transitiefase / in de fase waarbij het geboortecijfer lager wordt en het sterftcijfer al laag is / in de fase dat de (hoge) bevolkingsgroei afneemt.

17 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat

- Zuidoost-Azië daar wordt begrensd door een plaatgrens 1
- Papua/Irian Jaya bij deze begrenzing niet tot Zuidoost-Azië gerekend kan worden 1
- je dit uit kaart 192B (52e druk: 174B) kunt afleiden 1

Opmerking

Bij het eerste antwoordelement mag een antwoord dat subductiezones of zones met veel vulkanisme en/of aardbevingen geeft, goed gerekend worden.

18 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist kenmerk zijn:

- Vrijwel heel Zuidoost-Azië heeft een tropisch regenklimaat / een A-klimaat.
- In vrijwel heel Zuidoost-Azië is de (oorspronkelijke) begroeiing tropisch regenwoud.
- Vrijwel heel Zuidoost-Azië is bergachtig.

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 2 De juiste factoren zijn: <ul style="list-style-type: none"> • de enorme bevolkingsomvang • de snelle economische groei 	1 1
20	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste bedreigingen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – de toenemende militaire macht van vooral China – de infiltratie van de economieën van landen in Zuidoost-Azië door met name Chinese bedrijven – De toenemende exploitatie van natuurlijke hulpbronnen kan leiden tot milieuproblemen. per juiste bedreiging	1

Opgave 6 – Migratie in Zuidoost-Azië

21	maximumscore 2 Voorbeelden van juiste redenen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – Singapore heeft een hoog ontwikkelde zakelijke dienstverlening. / Singapore heeft behoefte aan hoog opgeleid personeel. – Singapore is sterk internationaal georiënteerd. – In Singapore spreekt vrijwel iedereen Engels. – Singapore heeft een hoge levensstandaard. per juiste reden	1
22	maximumscore 1 De Filipijnen zijn in het verleden een Amerikaans protectoraat (kolonie) geweest / vielen onder Amerikaans bestuur.	
23	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • tijdens en na de Vietnamoorlog veel Vietnamezen naar het buitenland / naar de VS zijn gevlucht/geëmigreerd • en dat zij vervolgens geld gingen overmaken naar achtergebleven familieleden 	1 1
24	maximumscore 2 Uit het antwoord moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • de bevolkingsgroei in Singapore vooral is veroorzaakt door migratie (migratiesaldo van 9,6‰ in de periode 2000-2005) • terwijl de bevolkingsgroei in Cambodja vooral is veroorzaakt door de hoge vruchtbaarheid / natuurlijke bevolkingsgroei (3,6 kind per vrouw in de periode 2000-2005) 	1 1

Leefomgeving

Opgave 7 – Proefproject Zandmotor langs de Delflandse kust

- 25 maximumscore 1**
het dynamisch handhaven (van de kustlijn)
- 26 maximumscore 3**
Voorbeelden van een juiste beschrijving zijn:
- De zeestromen eroderen de Zandmotor 1
 - transporteren het geërodeerde zand 1
 - en sedimenteren het zand langs de kust 1
- of
- Het zand wordt meegevoerd door een (kustparallele) zeestroom / een getijdestroom 1
 - daarna neergelegd op het strand 1
 - en door de wind tot duinen opgeblazen 1
- 27 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- het zand dat nodig is voor het proefproject Zandmotor opgezogen wordt van de zeebodem (oorzaak) 1
 - waardoor het bodemleven wordt verstoord (gevolg) 1
- 28 maximumscore 2**
Voorbeelden van juiste fysisch-geografische argumenten zijn:
- De duinenrij is daar smal.
 - Ten noorden van de Zandmotor ligt een lang stuk kust waarover het zand verspreid kan worden.
- per juist argument 1
- 29 maximumscore 1**
locatie C

Opgave 8 – Veiligheid in drie buurten in Rotterdam

30 maximumscore 1

- A - Oude Westen
- B - Pendrecht
- C - Nesselande

Opmerking

Alleen als alle drie de antwoorden juist zijn, mag 1 scorepunt worden toegekend.

31 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Het bouwen van koopwoningen trekt mensen met hogere inkomens aan en zij veroorzaken doorgaans minder overlast in wijken.
- Bewoners besteden doorgaans meer aandacht aan het onderhoud van hun woning / de leefbaarheid van de woonomgeving als ze in een koopwoning / een eigen huis wonen.

32 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- Mensen met kinderen hebben relatief veel onderling contact.
- Als kinderen op straat spelen is er (vaak) toezicht van ouders.

per juiste reden

1

33 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste redenering is:

- Doordat mensen veel vaker de buurt uitgaan voor dagelijkse bezigheden (werk, boodschappen, school) dan vroeger
- is er minder toezicht in de buurt / zijn er minder contacten tussen bewoners / zijn er minder mensen op straat

1

1

34 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste argumenten zijn:

- Pendrecht heeft van alle buurten het laagste percentage bewoners dat tevreden is over de eigen buurt.
- Pendrecht heeft relatief veel portiek- of galerijflats (die het toezicht niet bevorderen).
- Pendrecht heeft een lager percentage bewoners dat langer (dan 15 jaar) in de wijk blijft wonen dan het Oude Westen.

per juist argument

1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 4 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 1

bronnen 1 en 2 vrij naar: Emerging Africa, how 17 countries are leading the way, Radelet, S., Center for Global Development, 2010

Opgave 2

bron 1 vrij naar: Van Aalst, I., R. van Melik en J. van Weesep, in: Geografie, september 2008

bron 2 De Grote Bosatlas, 53e druk, kaart 179C

bron 3 vrij naar: <http://wouterdeboeck.files.wordpress.com> en Van Aalst, I., in: Geografie, september 2008

Opgave 3

bron 1 vrij naar: <http://www.falw.vu.nl>

bron 2 vrij naar: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Platetectonics-haitiquake.jpg>

Opgave 6

bron 1 vrij naar: Spaan, E., De verwevenheid van een veelkoppige regio, in: Geografie, juni 2008

Opgave 7

bron 1 vrij naar: De Bosatlas van Nederland Waterland, 2010, kaart 48C1

bron 2 vrij naar: De Grote Bosatlas

bron 3 vrij naar: Rijkswaterstaat/Joop van Houdt

Opgave 8

bron 1 vrij naar: Basis Bosatlas, kaart 21B

bron 2 vrij naar <http://www.youropi.com> en <http://www.keicentrum.nl>

bron 3 vrij naar: www.rotterdam.buurtmonitor.nl